

Notitie ten behoeve van:
Rondetafelgesprek vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
over maatwerk en uitvoering in het vreemdelingenrecht
d.d. 24 juni 2021

Stichting Gave
Marie Curiestraat 35
3846 BW Harderwijk
T 0341 - 460 328
www.gave.nl | juridisch@gave.nl
IBAN NL85 INGB 0006 9900 56

dr. Marnix Visscher, juridische afdeling

In een recente zaak¹ wordt pijnlijk duidelijk hoe de beoordeling van een asielaanvraag de mist in kan gaan. Dit is niet incidenteel maar wel typerend. We noemen de meest opmerkelijke punten:

- In 2016 heeft de staatssecretaris tegenover de Raad van State verklaard de werkwijze van godsdienstsocioloog dr. Joke van Saane te kennen en toe te passen. De IND zegt vervolgens in de individuele zaak dat ze aan haar werkwijze geen boodschap heeft.
- In 2018 en 2019 heeft WODC in opdracht van de staatssecretaris onderzoek gedaan naar asielbeoordelingen lhbt en bekering. WODC concludeerde dat verklaringen afkomstig van buiten de eigen ervaringshorizon al gauw als ongeloofwaardig worden bestempeld. Dit speelt snel een rol als het gaat om lhbt of geloof. Volgens WODC zijn er bij de IND te weinig waarborgen om dit te voorkomen. Toch meent de IND te kunnen stellen "dat de IND nimmer stereotypen hanteert".
- De IND heeft een werkinstructie WI 2014/10 die de uitgangspunten en werkwijze voor elke asielaanvraag voorschrijft. Hierin staat dat de beoordeling objectief, gestructureerd en transparant moet worden uitgevoerd. Dit houdt volgens de werkinstructie onder meer in dat gebruik moet worden gemaakt van objectieve informatiebronnen. We zien echter dat de IND zich vaak baseert op een stereotype beeld van bekeringsprocessen dat in strijd is met informatie uit objectieve bronnen.
- Ook houdt de objectieve, gestructureerde en transparante beoordeling in dat duidelijk moet worden gemaakt hoe sterke en zwakke verklaringen tegen elkaar afgewogen worden. We zien dit bij bekeringszaken die afgewezen worden praktisch nooit gebeuren. De IND zoekt enkel de zwakke plekken op om die uitgebreid te etaleren. De bestuursrechter neemt of heeft lang niet altijd de tijd om de zaak goed te onderzoeken en dan heeft de vreemdeling het nakijken, ongeacht hoe sterk veel van zijn verklaringen zijn.
- Sinds enkele jaren beschikt de IND over bekeringscoördinatoren. Hun rol is, naar wij begrijpen, meer lijn te krijgen in de wijze waarop bekeerlingen getoetst worden. Werkinstructie WI 2019/18 "Bekeerlingen" schrijft voor dat zij bij elke bekeringszaak geraadpleegd moeten worden. Dit is uitvloeisel van een Kamermotie. Onduidelijk blijft wat die raadpleging moet inhouden. Onze ervaring is dat de willekeur en het gebruik van stereotypen er niet door wordt voorkomen.
- Een rapport van een deskundige laat volgens de IND onverlet dat de vreemdeling zelf tijdens het gehoor geloofwaardige verklaringen moet afleggen. Omdat de vreemdeling volgens de IND geen geloofwaardige verklaringen heeft afgelegd, is het rapport van Stichting Gave van weinig waarde. Dat wij juist uitgebreid gemotiveerd hebben dat de beoordeling van de IND in de betreffende zaak aan alle kanten rammelt is dan blijkbaar niet meer relevant. Alleen als ons rapport de conclusie van de IND onderschrijft heeft de IND er kennelijk boodschap aan.
- De bestuursrechter is vervolgens wel heel makkelijk meegegaan in het verhaal van de IND. De rechtbank haalt daarbij enkele uitspraken aan van de Raad van State die moeten onderstrepen dat onze rapporten in het algemeen van weinig waarde zijn. Dat de genoemde uitspraken zich daar feitelijk niet over uitlaten en dat er veel uitspraken zijn waarin anders is geoordeeld, is buiten beschouwing gelaten.
- Het hoger beroep is door de Raad van State zonder motivering kennelijk ongegrond verklaard. Vraag is of de Raad van State alle aangevoerde feiten daadwerkelijk bekeken en beoordeeld heeft. Ook bij de Raad van State zien we wisselende rechtspraak, terwijl de Raad van State de eenheid in rechtspraak dient te bevorderen.

¹ Een uitgebreide bespreking van deze zaak is te vinden op onze website <https://juridisch.gave.nl/maatwerk-en-uitvoering-vreemdelingenrecht>